

SEKSYEN 1

Perspektif Keseluruhan Dasar Fiskal

3 PERSPEKTIF KESELURUHAN

4 MENGIMBANGI KEPERLUAN PEMBANGUNAN NEGARA DENGAN KEMAMPANAN FISKAL

Rencana - Akta Kewangan Awam dan
Tanggungjawab Fiskal 2023 [Akta 850] –
Meningkatkan Tadbir Urus dan Disiplin Fiskal
dalam Jangka Masa Sederhana

11 KEDUDUKAN FISKAL 2024

12 TINJAUAN 2025

13 RANGKA KERJA FISKAL JANGKA SEDERHANA (MTFF) 2025 – 2027

13 KESIMPULAN

Rencana - Memperkasakan Pembaharuan Tata
Kelola Sektor Awam

SEKSYEN 1

Perspektif Keseluruhan Dasar Fiskal

Perspektif Keseluruhan

Ekonomi global dijangka stabil setelah semua negara mengharungi cabaran ekonomi yang kompleks pascapandemik dengan pertumbuhan dipacu sektor perkhidmatan dan eksport yang lebih tinggi. Sementara itu, tekanan inflasi dan potensi risiko kenaikan kadar faedah yang berpanjangan telah mereda seterusnya meningkatkan prospek pertumbuhan. Walau bagaimanapun, konflik geopolitik yang semakin meruncing, penyisihan perdagangan yang berterusan dan pertambahan hutang negara menyebabkan risiko kepada pertumbuhan ekonomi. Keadaan tersebut mengukuhkan peranan dasar fiskal dalam mengimbangi antara keperluan perbelanjaan untuk mengekalkan pertumbuhan ekonomi dalam meneruskan konsolidasi hutang. Oleh itu, pengurusan fiskal yang berhemat penting bagi memastikan kemampuan fiskal ke arah mencapai agenda pembangunan.

Ekonomi Malaysia dijangka kekal kukuh pada 2024 didorong oleh permintaan domestik yang berdaya tahan serta pemulihan aktiviti perdagangan dalam sektor pembuatan dan sektor pembinaan meskipun berhadapan ketidakpastian global. Dalam hal ini, kerangka Ekonomi MADANI memberikan kejelasan dalam merangka trajektori pertumbuhan ekonomi Malaysia. Pelaksanaan kerangka ini berpotensi dalam melonjakkan ekonomi dan meningkatkan status sosioekonomi rakyat dalam dekad akan datang. Kerangka ini merupakan asas dan panduan dasar kepada dokumen strategik utama iaitu Pelan Hala Tuju Peralihan Tenaga Kebangsaan (NETR), Pelan Induk Perindustrian Baharu 2030 (NIMP 2030) dan Kajian Separuh

Penggal Rancangan Malaysia Kedua Belas. Selain itu, Kerajaan telah melancarkan Program Pengaktifan dan Reformasi Badan Berkaitan Kerajaan (GEAR-uP) dan Pelan Induk Kerjasama Awam-Swasta 2030 (PIKAS 2030) untuk memacu pelaburan domestik serta menambah baik pengurusan projek dan tadbir urus seterusnya menyumbang kepada objektif pembangunan negara.

Berlatarkan keadaan tersebut, Kerajaan berupaya melaksanakan langkah pembaharuan fiskal bagi membina semula penampakan fiskal di samping memperkukuh inisiatif pembangunan negara. Pembaharuan struktur fiskal yang proaktif penting dalam meningkatkan keupayaan untuk mengekang dan mengurangkan sebarang risiko serta ketidakpastian. Penggubalan Akta Kewangan Awam dan Tanggungjawab Fiskal 2023 [Akta 850] merupakan inisiatif penanda aras yang menggambarkan iltizam Kerajaan dalam memupuk tata kelola yang baik, kebertanggungjawaban dan ketelusan dalam menguruskan kewangan awam.

Pada tahun ini, Kerajaan telah melaksanakan pelbagai langkah untuk mengukuhkan kapasiti penjana hasil serta mengawal peningkatan perbelanjaan. Langkah peningkatan hasil yang telah dilaksanakan termasuk semakan semula kadar cukai perkhidmatan, pengenalan e-Invois dan pindaan undang-undang sedia ada untuk melaksanakan Cukai Minimum Global yang akan berkuat kuasa pada 2025. Bagi aspek pembaharuan perbelanjaan, Kerajaan telah mula beralih daripada subsidi pukal kepada mekanisme yang lebih bersasar terutamanya melibatkan rasionalisasi subsidi

elektrik dan subsidi diesel bersasar. Penjimatan daripada usaha ini disalurkan semula kepada rakyat melalui penambahbaikan program bantuan tunai, biasiswa pendidikan dan Bantuan Awal Persekolahan. Usaha tersebut menandakan komitmen berterusan Kerajaan untuk mengekalkan trajektori konsolidasi fiskal bagi membina semula ruang fiskal dan meningkatkan kemampuan.

Mengimbangi Keperluan Pembangunan Negara dengan Kemampuan Fiskal

Kerajaan menekankan keperluan untuk mengurangkan sokongan fiskal yang besar semasa pandemik secara beransur-ansur di samping memastikan sumber yang mencukupi dapat dimanfaatkan bagi mengekalkan trajektori pertumbuhan. Lantaran itu, dalam merangka strategi jangka masa sederhana dan panjang, Kerajaan perlu mengambil kira cabaran utama termasuk ketidaksamaan pendapatan, populasi menua, perubahan iklim dan daya saing perniagaan. Tambahan pula, kebergantungan berterusan kepada kutipan cukai pendapatan serta item perbelanjaan *locked-in* yang tinggi telah menjejaskan fleksibiliti fiskal. Justeru, membina semula penampakan fiskal penting dalam mengukuhkan daya tahan ekonomi dan membolehkan Kerajaan melaksanakan langkah kitaran balas. Penggubalan dasar fiskal akan berpandukan prinsip kebertanggungjawaban, tanggungjawab, ketelusan dan kesaksamaan antara generasi seperti yang ditekankan dalam Akta 850. Dua sasaran jangka masa sederhana telah ditetapkan di bawah Akta 850 iaitu mengurangkan defisit fiskal kepada 3% daripada KDNK dan memastikan nisbah hutang tidak melebihi 60% daripada KDNK.

Antara langkah utama untuk mencapai sasaran tersebut adalah memastikan penjanaan hasil yang mampan dengan tumpuan kepada mempelbagaikan sumber hasil melalui peluasan asas cukai. Penggubalan Strategi Hasil Jangka Sederhana (MTRS) menggariskan fasa pelaksanaan langkah hasil, kajian semula perundangan percukaian dan pemodenan pentadbiran hasil. Selain itu, kajian semula sistem percukaian sedia ada dilaksanakan secara berterusan bagi mewujudkan sistem yang lebih saksama, cekap dan kondusif ke arah pertumbuhan ekonomi.

Kerajaan menilai impak dasar perbelanjaan awam secara konsisten untuk memastikan kecekapan perbelanjaan dan mengoptimumkan sumber kepada bidang berimpak tinggi. Antara langkah perbelanjaan utama termasuk pelaksanaan subsidi bersasar yang penting bagi mengurangkan ketirisan dan pembaziran di samping melindungi kesejahteraan golongan rentan. Sementara itu, Sistem Saraan Perkhidmatan Awam (SSPA) yang baru diperkenalkan bertujuan meningkatkan produktiviti dan menambah baik kualiti penyampaian perkhidmatan awam. Kerajaan juga telah menubuhkan jawatankuasa khas untuk merasionalisasikan peranan dan fungsi badan berkanun bagi mengurangkan duplikasi dan pertindihan. Justeru, keseimbangan antara kecekapan perbelanjaan dengan peningkatan janaan hasil perlu dikekalkan bagi mencapai kemampuan fiskal jangka masa panjang.

Inisiatif tersebut bertujuan untuk mewujudkan ruang fiskal yang mencukupi bagi membolehkan Kerajaan membiayai projek pembangunan tanpa pinjaman berlebihan bagi mencapai tahap hutang yang berhemat selaras dengan sasaran jangka masa sederhana seperti yang ditetapkan di bawah Akta 850. Tambahan pula, penambahbaikan kepada kerjasama awam-swasta (PPP) seperti yang digariskan di bawah PIKAS 2030 menekankan mekanisme pembayaran oleh pengguna

dan kaedah pembiayaan alternatif tanpa pergantungan signifikan kepada pembiayaan Kerajaan seterusnya menangani cabaran fiskal. Sementara itu, penilaian risiko akan ditambah baik dengan mengurangkan pendedahan risiko berkaitan hutang dan liabiliti melalui inisiatif pengurusan risiko fiskal yang komprehensif. Oleh itu, pelaksanaan projek dan program infrastruktur strategik yang dijangka memberikan pulangan ekonomi jangka masa panjang seperti Projek Laluan Rel Pantai Timur (ECRL), Lebuhraya Pan Borneo dan Rapid Transit System Link (RTS) akan mengambil kira impak ke atas kemampuan dan kemampuan fiskal. Justeru, rangka kerja risiko fiskal akan menjadi pelengkap kepada instrumen fiskal sedia ada seperti rangka kerja fiskal jangka masa sederhana dan analisis kemampuan hutang bagi mengukuhkan pengurusan kewangan awam.

Dari segi penilaian penarafan kredit berdaulat, Malaysia telah diberikan penarafan kredit dengan prospek 'Stabil' pada A3 oleh Moody's Investors Service, A- oleh S&P Global Ratings dan BBB+ oleh Fitch Ratings. Kekuatan utama Malaysia dalam penilaian penarafan tersebut termasuk ekonomi yang pelbagai, pertumbuhan yang berdaya tahan, institusi yang stabil, sistem perbankan yang teguh serta pendedahan risiko yang rendah berkaitan hutang Kerajaan dalam denominasi mata wang asing. Tambahan pula, kestabilan politik telah membolehkan pembaharuan fiskal dilaksanakan seterusnya menyumbang kepada kestabilan jangka masa sederhana dan panjang serta meningkatkan kedudukan penarafan kredit Malaysia sekali gus menambah keyakinan pelabur.

RENCANA

Akta Kewangan Awam dan Tanggungjawab Fiskal 2023 [Akta 850] – Meningkatkan Tadbir Urus dan Disiplin Fiskal dalam Jangka Masa Sederhana

Pengenalan

Penggubalan Akta Kewangan Awam dan Tanggungjawab Fiskal 2023 [Akta 850] menandakan langkah penting dalam usaha Malaysia ke arah meningkatkan disiplin fiskal dan memastikan kestabilan makroekonomi. Akta 850 menyediakan panduan dan penerangan yang jelas dalam penggubalan dasar fiskal bertujuan mengukuhkan kewangan Kerajaan Persekutuan dalam jangka masa sederhana dan panjang serta memastikan pendekatan pengurusan kewangan awam menyeluruh. Akta ini yang berkuat kuasa pada 1 Januari 2024¹ adalah selari dan berkesinambungan dengan rangka kerja perundangan sedia ada bagi meningkatkan tadbir urus, kebertanggungjawaban dan ketelusan dalam pengurusan fiskal. Di bawah Akta 850, Kerajaan perlu memperluas asas hasil, mengoptimumkan perbelanjaan awam, menguruskan paras hutang dan pada masa yang sama menekankan kepentingan pengurusan risiko fiskal. Sehubungan itu, inisiatif pembaharuan fiskal penting bagi memastikan kemampuan fiskal, membina semula ruang fiskal dan menggalakkan pertumbuhan mampan selaras dengan aspirasi kerangka Ekonomi MADANI.

¹ Tarikh perundangan yang diwartakan mengikut P.U.(B) 584/2023 dengan pengecualian pada Seksyen 37 dan 38 melibatkan penerbitan laporan fiskal baharu iaitu penyata risiko fiskal dan penyata perbelanjaan cukai yang dijangka diterbitkan pada masa hadapan.

RAJAH 1. Ciri Akta Kewangan dan Tanggungjawab Fiskal 2023 [Akta 850]

Ciri Utama Akta

Inisiatif Akta 850 merupakan satu daripada pembaharuan bagi mengukuhkan kewangan awam melalui peningkatan disiplin fiskal, keberkesanan perbelanjaan dan ketelusan. Aspek pembaharuan ini adalah langkah penting ke arah meningkatkan tadbir urus fiskal dan mengukuhkan pengurusan kewangan awam. Antara ciri utama Akta ini adalah seperti berikut:

a) Akauntabiliti Menteri Kewangan

Menteri Kewangan (Menteri) bertanggungjawab menggubal dan melaksanakan dasar fiskal yang kukuh bagi menggalakkan kestabilan dan pertumbuhan ekonomi, mengekalkan disiplin fiskal dengan mematuhi had belanjawan serta memastikan ketelusan dan akauntabiliti dalam operasi fiskal Kerajaan. Di samping itu, Menteri perlu menyediakan laporan berkala mengenai prestasi kewangan awam, mencadangkan langkah bagi menangani ketidakseimbangan fiskal, menyelia pengurusan hutang awam yang berhemat dan menilai pendedahan risiko fiskal.

b) Sasaran Fiskal yang Jelas

Akta ini menetapkan sasaran nilai fiskal yang jelas dalam memastikan akauntabiliti dan disiplin pengurusan kewangan awam. Sasaran tersebut dijangka mengukuhkan keyakinan pelabur, memupuk keyakinan awam dan menggalakkan pertumbuhan ekonomi mampan. Rajah 2 memaparkan objektif fiskal dan nilai kuantiti yang ingin dicapai oleh Kerajaan seperti yang dinyatakan dalam Jadual Pertama Akta.

RAJAH 2. Objektif Fiskal dan Nilai Kuantiti

Objektif Fiskal	Nilai Kuantiti (% KDNK)
Perbelanjaan Pembangunan Tahunan	$\geq 3\%$
Baki Fiskal Jangka Masa Sederhana	$\leq -3\%$
Paras Hutang Jangka Masa Sederhana	$\leq 60\%$
Jaminan Kewangan	$\leq 25\%$

c) Kesaksamaan antara Generasi

Akta ini melindungi kesejahteraan generasi kini dan akan datang. Dalam hal ini, Kerajaan perlu mengurangkan defisit belanjawan secara strategik dan menstabilkan paras hutang awam melalui pengurusan hasil, perbelanjaan, hutang dan risiko fiskal. Justeru, keputusan dasar perlu mengambil kira kesan ke atas kewangan awam bagi melindungi kesaksamaan antara generasi.

d) Pelaporan Komprehensif

Bagi mempertingkatkan ketelusan dan akauntabiliti, Akta 850 menetapkan supaya dokumen belanjawan tahunan dan laporan lain perlu diterbitkan. Kementerian Kewangan (MoF) telah menerbitkan Tinjauan Ekonomi; Tinjauan Fiskal dan Anggaran Hasil Kerajaan Persekutuan; Anggaran Perbelanjaan Persekutuan; dan Laporan Prestasi Perbelanjaan Pertengahan Tahun yang boleh diakses melalui laman sesawang rasmi MoF (<https://www.mof.gov.my>).

Berdasarkan peruntukan di bawah Akta ini, dua laporan baharu iaitu penyata risiko fiskal (FRS) dan penyata perbelanjaan cukai (TES) juga perlu diterbitkan. Laporan FRS merangkumi analisis komprehensif mengenai potensi risiko fiskal dan pelan mitigasi bagi memastikan pengurusan risiko yang berkesan. Sementara itu, TES menilai kehilangan hasil akibat perubahan dasar termasuk pelepasan dan pengecualian cukai. Usaha sedang dilaksanakan dalam membangunkan kapasiti bagi menerbitkan dokumen tersebut.

Selain itu, MoF turut menerbitkan Penyata Pra-Belanjawan yang tidak termaktub dalam keperluan Akta ini. Dokumen ini menjelaskan hala tuju dan fokus belanjawan tahunan sebagai sebahagian daripada usaha untuk menambah baik proses penyediaan belanjawan. Usaha ini seiring dengan amalan terbaik antarabangsa bagi meningkatkan ketelusan dalam merangka belanjawan tahunan.

e) Pengurusan Risiko Fiskal

Pengurusan risiko fiskal yang komprehensif diperkenalkan buat pertama kali di bawah Akta ini yang merangkumi penyeragaman tafsiran jaminan kewangan serta penetapan had statutori. Kini, Kerajaan perlu merangka dasar pengurusan risiko fiskal untuk meminimumkan dan mengurangkan pendedahan risiko. Peruntukan risiko fiskal di bawah Akta ini melengkapi perundangan fiskal sedia ada bagi mengukuhkan pengurusan kewangan awam. Pengenalpastian risiko fiskal membolehkan Kerajaan mengurangkan tekanan fiskal tidak dijangka dengan lebih berkesan berikutan keadaan luar jangka atau krisis.

f) Jawatankuasa Dasar Fiskal

Langkah menginstitusikan Jawatankuasa Dasar Fiskal (FPC) di bawah Akta 850 bertujuan untuk menyelia hal ehwal fiskal dan mengemukakan cadangan dasar kepada Kerajaan. Jawatankuasa ini dipengerusikan oleh YAB Perdana Menteri dan terdiri daripada Timbalan Perdana Menteri, Menteri Kabinet terpilih, Ketua Setiausaha Negara dan ketua agensi pusat utama. Akta ini juga membenarkan pelantikan dua ahli berwibawa yang mempunyai kepakaran dalam fiskal atau kewangan awam. Di samping itu, FPC boleh menubuhkan jawatankuasa kecil untuk menilai keberhutangan Kerajaan serta pendedahan kepada risiko fiskal dan liabiliti lain. Penubuhan jawatankuasa ini yang dikenali sebagai Jawatankuasa Risiko Fiskal, Hutang dan Liabiliti telah diperakukan oleh FPC pada Mac 2024 bagi memenuhi keperluan di bawah Akta ini.

g) Penyimpangan Sementara daripada Objektif Fiskal

Akta ini juga merangkumi fleksibiliti yang membenarkan penyimpangan sementara daripada sasaran fiskal dalam keadaan mengejut dan tidak dapat diramalkan melalui pelan pelarasan fiskal terperinci yang akan dibentangkan di Parlimen. Pelan ini menggariskan punca penyimpangan, langkah untuk kembali kepada objektif asal, tempoh masa yang diperlukan dan maklumat lain yang berkaitan bagi memastikan ketelusan dan akauntabiliti. Kerajaan boleh melaksanakan tindakan yang perlu dan segera sekiranya berlaku krisis ekonomi, pandemik atau sebarang keadaan luar jangka yang akan menjejaskan kestabilan makroekonomi, kelangsungan perniagaan dan kesejahteraan rakyat.

Objektif Fiskal dan Nilai Kuantiti

Akta 850 menetapkan objektif fiskal dan nilai kuantiti yang terdiri daripada sasaran tahunan dan jangka masa sederhana bagi memenuhi keperluan yang digariskan dalam Akta ini. Sasaran ini merupakan pendekatan berstruktur dalam pengurusan fiskal dengan memastikan sasaran jangka masa pendek selari dengan objektif jangka masa panjang.

a) Perbelanjaan Pembangunan Tahunan

Kerajaan secara konsisten memastikan perbelanjaan pembangunan (DE) disalurkan kepada program dan projek yang memberi impak pengganda tinggi kepada ekonomi ke arah memastikan kestabilan makroekonomi, menggalakkan pembangunan negara dan melindungi kesejahteraan rakyat. Oleh itu, sasaran DE tahunan ditetapkan sekurang-kurangnya 3% daripada KDNK. Sejak 1961, peratusan DE daripada KDNK sentiasa melebihi 3% dengan purata tahunan 3.9% bagi tempoh 10 tahun (2014 – 2023). Dalam Rancangan Malaysia Kedua Belas 2021 – 2025, purata tahunan DE dianggarkan sebanyak 4.4% daripada KDNK.

b) Baki Fiskal Jangka Sederhana

Sasaran baki fiskal bertujuan meningkatkan disiplin kewangan selaras dengan komitmen Kerajaan untuk mengurangkan defisit kepada 3% dalam jangka masa sederhana tanpa menjejaskan momentum pertumbuhan selari dengan kerangka Ekonomi MADANI. Pada 2019, defisit fiskal Kerajaan mencatat 3.4% daripada KDNK. Susulan pelaksanaan beberapa pakej rangsangan dan pelan pemulihan ekonomi semasa pandemik COVID-19, paras defisit telah melonjak kepada 6.4% pada 2021 iaitu tertinggi sejak 2009. Walau bagaimanapun, defisit fiskal bertambah baik dan mencatat 5.5% pada 2022 dan 5% pada 2023 apabila kesan pandemik semakin reda. Dalam jangka masa sederhana, inisiatif pembaharuan fiskal akan diteruskan bagi menyokong trajektori konsolidasi dan membina semula ruang fiskal di samping memastikan pertumbuhan ekonomi yang mampan dan merealisasikan agenda pembangunan.

c) Paras Hutang Jangka Masa Sederhana

Kerajaan telah menaikkan had statutori hutang daripada 55% kepada 65% berbanding KDNK semasa pandemik COVID-19. Walaupun peningkatan had statutori hutang menyediakan fleksibiliti fiskal bagi membiayai pakej rangsangan dan pelan pemulihan ekonomi, namun langkah ini telah menyebabkan bayaran khidmat hutang yang lebih tinggi. Keadaan ini memberi kesan kepada kemampuan dan kemampuan keberhutangan negara. Oleh itu, Kerajaan menetapkan sasaran mengurangkan nisbah hutang daripada KDNK kepada 60% dalam jangka masa sederhana melalui strategi pengurusan hutang yang berkesan di samping meneruskan pelaksanaan langkah pembaharuan hasil dan perbelanjaan.

d) Jaminan Kewangan

Kerajaan akan terus memantau dan melaporkan paras hutang dan pendedahan liabiliti bagi meningkatkan pemantauan dan ketelusan. Di samping itu, terdapat keperluan untuk menguruskan pendedahan risiko fiskal terutamanya risiko melibatkan jaminan kerajaan yang seterusnya berpotensi meningkatkan liabiliti Kerajaan Persekutuan. Justeru, buat kali pertama Kerajaan telah menetapkan nilai kuantiti bagi jaminan kewangan tidak melebihi 25% berbanding KDNK bagi mengawal pendedahan risiko dan menyokong usaha konsolidasi fiskal. Sehingga akhir Jun 2024, jaminan kewangan berada pada 20.9% daripada KDNK dan masih berada di bawah had nilai ambang berbanding 25.1% pada 2020.

Melangkah ke hadapan, pengubalan strategi hasil jangka sederhana, dasar perbelanjaan awam jangka sederhana dan rangka kerja risiko fiskal akan memastikan pelaksanaan Akta 850 yang berkesan seterusnya menggalakkan disiplin fiskal dan akauntabiliti dalam pengurusan kewangan awam. Inisiatif pembaharuan tersebut akan melengkapkan instrumen fiskal sedia ada Kerajaan iaitu Rangka Kerja Fiskal Jangka Sederhana dan Analisis Kemampuan Hutang bagi mewujudkan ruang fiskal mampan dan meningkatkan daya tahan kewangan awam. Status semasa dan hala tuju pelaporan dan instrumen fiskal dalam pengurusan kewangan awam Kerajaan Persekutuan seperti ditunjukkan dalam Rajah 3.

RAJAH 3. Status Semasa dan Hala Tuju Pelaporan dan Instrumen Fiskal

Kesimpulan

Akta Kewangan Awam dan Tanggungjawab Fiskal 2023 [Akta 850] akan meningkatkan lagi tadbir urus, kebertanggungjawaban dan ketelusan dalam menguruskan kewangan awam. Akta ini menyediakan rangka kerja yang berdaya tahan dan koheren untuk pengurusan fiskal melalui penyelarasan antara peraturan fiskal baharu dengan sedia ada serta penetapan sasaran yang jelas dengan mekanisma yang fleksibel. Di samping itu, Akta ini menjadi pelengkap kepada agenda pembaharuan negara dan menyokong inisiatif di bawah kerangka Ekonomi MADANI dengan meningkatkan kejelasan dasar fiskal, menambah baik ruang fiskal, menggalakkan pertumbuhan ekonomi yang mampan serta mengukuhkan keyakinan pelabur.

Kedudukan Fiskal 2024

Prestasi ekonomi yang kukuh pada separuh pertama tahun ini dijangka berterusan pada separuh kedua 2024 disokong oleh penggunaan swasta yang mampan dan pemulihan perdagangan luar. Perbelanjaan fiskal diunjur lebih tinggi berikutan keperluan tambahan berkaitan subsidi RON95 serta pelaksanaan SSPA secara berperingkat. Walau bagaimanapun, peningkatan tersebut akan diimbangi oleh kutipan hasil yang menggalakkan terutamanya cukai tidak langsung yang lebih baik daripada jangkakan serta langkah kawalan perbelanjaan. Oleh itu, tiada keperluan pinjaman tambahan dijangka pada tahun ini berikutan defisit fiskal masih kekal dalam julat unjuran.

Kerajaan menganggarkan jumlah hasil meningkat sebanyak 4.7% kepada RM322.1 bilion atau 16.5% daripada KDNK berbanding unjuran awal sebanyak RM307.6 bilion. Beberapa langkah bagi meningkatkan hasil telah diumumkan dalam Belanjawan 2024 termasuk menaikkan kadar cukai

perkhidmatan daripada 6% kepada 8%, memperkenalkan cukai keuntungan modal ke atas keuntungan bersih daripada pelupusan saham tidak tersenarai syarikat tempatan serta mengukuhkan rangka kerja pentadbiran dan tadbir urus cukai. Selain itu, hasil bukan cukai diunjur meningkat dipacu oleh langkah hasil *one-off* termasuk terimaan daripada pelupusan tanah dan langkah tuntutan semula aset.

Jumlah perbelanjaan bagi 2024 yang kekal signifikan mencerminkan komitmen Kerajaan untuk menyokong pertumbuhan ekonomi dan kebajikan sosial. Unjuran perbelanjaan Kerajaan telah disemak semula lebih tinggi 3.5% kepada RM407.5 bilion berbanding anggaran awal sebanyak RM393.8 bilion. Perbelanjaan mengurus (OE) diunjur meningkat 5.8% atau RM17.7 bilion disebabkan oleh emolumen, bayaran persaraan, bayaran khidmat hutang serta subsidi dan bantuan sosial yang lebih tinggi. Penjimatan daripada inisiatif pembaharuan subsidi terutamanya berkaitan ayam, elektrik dan diesel telah disalurkan semula kepada rakyat melalui program bantuan tunai yang ditambah baik termasuk BUDI MADANI. Di samping itu,

JADUAL 1.1. Kedudukan Kewangan Kerajaan Persekutuan, 2023 – 2025

	RM JUTA			PERUBAHAN (%)			BAHAGIAN DARIPADA KDNK (%)		
	2023	2024 ²	2025 ³	2023	2024 ²	2025 ³	2023	2024 ²	2025 ³
Hasil	314,959	322,050	339,706	7.0	2.3	5.5	17.3	16.5	16.3
Perbelanjaan mengurus	311,267	321,500	335,000	6.3	3.3	4.2	17.1	16.5	16.1
Baki semasa	3,692	550	4,706				0.2	0.0	0.2
Perbelanjaan pembangunan kasar	96,091	86,000	86,000	34.3	-10.5	0.0	5.3	4.4	4.1
Tolak: Terimaan balik pinjaman	1,007	1,154	1,321	-28.4	14.6	14.5	0.1	0.1	0.1
Perbelanjaan pembangunan bersih	95,084	84,846	84,679	35.5	-10.8	-0.2	5.2	4.3	4.0
Baki keseluruhan	-91,392	-84,296	-79,973				-5.0	-4.3	-3.8
Baki primer¹	-45,061	-33,496	-25,273				-2.5	-1.7	-1.2

¹ Tidak termasuk bayaran khidmat hutang

² Anggaran disemak

³ Anggaran belanjawan tidak termasuk langkah Belanjawan 2025

Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia

langkah seperti penetapan garis panduan dan pekeliling untuk kawalan perbelanjaan awam dan perolehan projek ICT telah dilaksanakan untuk mengawal peningkatan perbelanjaan bagi menambah baik perbelanjaan berhemat. Sementara itu, perbelanjaan pembangunan (DE) dijangka berkurang kepada RM86 bilion atau 4.4% daripada KDNK setelah mengambil kira kemajuan pelaksanaan program dan projek di bawah Rancangan Malaysia Kedua Belas, 2021 – 2025. Walau bagaimanapun, DE kekal melebihi had statutori 3% daripada KDNK seperti yang ditetapkan di bawah Akta 850.

Secara keseluruhan, peningkatan perbelanjaan akan ditampung oleh unjuran kutipan hasil yang lebih tinggi. Sehubungan itu, defisit fiskal dijangka kekal pada 4.3% daripada KDNK seperti sasaran Belanjawan 2024. Baki primer yang tidak termasuk bayaran khidmat hutang dijangka terus berkurang dengan mencatat defisit 1.7% daripada KDNK.

Tinjauan 2025

Malaysia yang merupakan negara perdagangan terbuka dijangka mengekalkan momentum pertumbuhan pada 2025 seiring ekonomi global yang berdaya tahan. Kutipan hasil Kerajaan Persekutuan diunjur meningkat sebanyak 5.5% kepada RM339.7 bilion atau 16.3% daripada KDNK didorong oleh peningkatan kutipan cukai langsung sebanyak 6.6% atau RM188.8 bilion serta peningkatan cukai tidak langsung sebanyak 9.8% kepada RM70.2 bilion. Peningkatan ini disokong oleh pertumbuhan ekonomi yang mampan dan pendapatan korporat yang lebih tinggi serta mengambil kira pelaksanaan berfasa e-Invois dan impak pelaksanaan penuh peningkatan kadar cukai perkhidmatan dan jangkaan perbelanjaan pengguna yang lebih tinggi. Sementara itu, hasil bukan cukai diunjur berkurang kepada RM80.7 bilion disebabkan oleh pendapatan pelaburan yang

lebih rendah. Walau bagaimanapun, dividen daripada PETRONAS dijangka kekal pada RM32 bilion.

Jumlah perbelanjaan pada 2025 diunjur lebih tinggi kepada RM421 bilion atau 20.2% daripada KDNK terutamanya disebabkan oleh emolumen dan bayaran persaraan yang lebih tinggi ekoran pelaksanaan SSPA serta peningkatan bayaran khidmat hutang. Sebanyak RM335 bilion atau 16.1% daripada KDNK dianggarkan untuk OE manakala DE diunjur kekal pada RM86 bilion atau 4.1% daripada KDNK. Kerajaan akan meneruskan inisiatif rasionalisasi subsidi untuk menangani ketirisan dan pembaziran di samping meningkatkan program bantuan sosial. Selain itu, usaha mengoptimalkan perbelanjaan akan dipergiat termasuk inisiatif rasionalisasi badan berkanun yang bertujuan menangani pertindihan fungsi sekali gus memastikan perbelanjaan yang cekap dan memaksimumkan keberhasilan. Sementara itu, DE akan ditumpukan terutamanya kepada sektor ekonomi dengan sebahagian besar peruntukan bagi membiayai projek infrastruktur untuk menjana aktiviti ekonomi dan meningkatkan kualiti hidup. Peruntukan ini termasuk projek tebatan banjir, pembekalan air dan pembinaan lebuhraya serta penambahbaikan kemudahan kesihatan dan institusi pendidikan.

Defisit fiskal disasarkan terus berkurang kepada 3.8% daripada KDNK pada 2025 menggambarkan komitmen berterusan Kerajaan terhadap konsolidasi fiskal. Pengurangan ini akan menyediakan ruang fiskal yang mencukupi bagi menangani kesan ketidaktentuan global dan mengurangkan beban hutang dalam jangka masa panjang. Sementara itu, baki primer diunjur mencatat defisit lebih rendah kepada 1.2% daripada KDNK. Pendekatan fiskal yang berhemat ini bertujuan untuk meningkatkan daya tahan ekonomi serta meneruskan pertumbuhan dan pembangunan yang mampan di samping membolehkan Kerajaan menguruskan pendedahan risiko dengan berkesan.

Rangka Kerja Fiskal Jangka Sederhana (MTFF) 2025 – 2027

Kerajaan telah mengguna pakai Rangka Kerja Fiskal Jangka Sederhana (MTFF) sebagai instrumen perancangan fiskal jangka masa sederhana. Rangka kerja ini menetapkan unjuran hasil dan perbelanjaan berdasarkan andaian makroekonomi terkini bagi tempoh 2025 – 2027. Asas andaian MTFF ini termasuk purata pertumbuhan KDNK benar sebanyak 4.9% dan purata harga minyak mentah sebanyak USD80 setong serta pengeluaran minyak mentah yang stabil sebanyak 500,000 tong sehari. Selain itu, rangka kerja ini telah

JADUAL 1.2. Rangka Kerja Fiskal Jangka Sederhana (MTFF), 2025 – 2027

	RM BILION	BAHAGIAN DARIPADA KDNK (%)
Hasil	1,055.0	15.7
Bukan petroleum	901.3	13.4
Berkaitan petroleum	153.7	2.3
Perbelanjaan mengurus	1,043.3	15.6
Baki semasa	11.7	0.1
Perbelanjaan pembangunan kasar	246.0	3.7
Tolak: terimaan balik pinjaman	3.7	0.1
Perbelanjaan pembangunan bersih	242.3	3.6
Baki keseluruhan	-230.6	-3.5
Baki primer	-53.7	-0.8
Asas andaian:		
Purata pertumbuhan KDNK benar (%)	4.9	
Purata pertumbuhan KDNK nominal (%)	7.2	
Purata harga minyak mentah (USD setong)	80	
Purata pengeluaran minyak mentah (tong sehari)	500,000	

Nota: Anggaran MTFF tidak termasuk langkah Belanjawan 2025
Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia

mengambil kira beberapa langkah dasar dan inisiatif pembaharuan termasuk peluasan asas cukai dan rasionalisasi perbelanjaan.

Jumlah hasil jangka masa sederhana diunjur pada RM1,055 bilion atau 15.7% daripada KDNK dengan hasil bukan petroleum dijangka kekal sebagai penyumbang utama sebanyak RM901.3 bilion atau 13.4% daripada KDNK. Selain itu, hasil berkaitan petroleum dijangka sebanyak RM153.7 bilion atau 2.3% daripada KDNK. Dari segi perbelanjaan, jumlah siling indikatif diunjur sebanyak RM1,289.3 bilion atau 19.2% daripada KDNK dengan RM1,043.3 bilion atau 15.6% daripada KDNK diperuntukkan untuk OE dan RM246 bilion atau 3.7% daripada KDNK untuk DE. Defisit fiskal diunjur pada purata 3.5% daripada KDNK dalam tempoh tiga tahun.

Kesimpulan

Kerangka Ekonomi MADANI menggariskan keutamaan Kerajaan dalam jangka masa sederhana untuk meningkatkan daya saing ekonomi negara serta meningkatkan keterangkuman dan kesaksamaan. Selain itu, kerangka ini menekankan keperluan rangka kerja fiskal berwibawa dan inisiatif dasar yang baik bagi meningkatkan potensi pertumbuhan jangka masa sederhana. Sehubungan itu, dasar fiskal akan memberi tumpuan dalam mengekalkan momentum pertumbuhan serta meneruskan dasar fiskal berhemat melalui langkah perbelanjaan yang lebih bersasar dan peningkatan hasil mampan. Meskipun berhadapan dengan ketidaktentuan global, Kerajaan akan terus menyediakan sumber mencukupi bagi menyokong persekitaran perniagaan yang rancak, mewujudkan peluang ekonomi baharu dan melindungi kesejahteraan rakyat. Melangkah ke hadapan, Kerajaan kekal komited untuk mengukuhkan kewangan awam dengan langkah konsolidasi defisit fiskal agar tidak melebihi 3% daripada KDNK dalam jangka masa sederhana selaras dengan sasaran yang ditetapkan di bawah kerangka Ekonomi MADANI dan Akta 850.

RENCANA

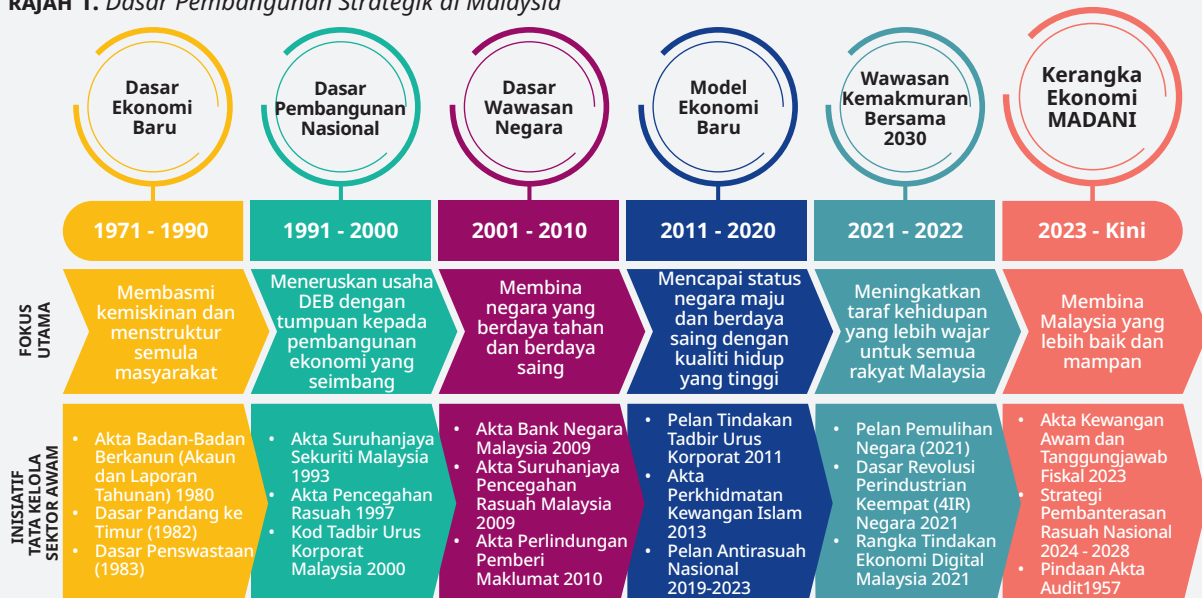
Memperkasakan Pembaharuan Tata Kelola Sektor Awam

Pengenalan

Sejak kemerdekaan Malaysia telah mempamerkan daya tahan, kedinamikan dan komitmen untuk mencapai kemajuan. Negara telah melalui peralihan ekonomi yang ketara daripada ekonomi berasaskan pertanian dan komoditi kepada sektor pembuatan dan perkhidmatan yang kukuh. Peralihan ini telah menyumbang kepada pertumbuhan ekonomi yang pesat dan meletakkan Malaysia sebagai destinasi pelaburan pilihan. Perkembangan ini membuktikan kejayaan pelaksanaan dasar Kerajaan seterusnya meletakkan negara di landasan yang tepat ke arah menjadi negara maju dan berdaya saing seperti disasarkan di bawah kerangka Ekonomi MADANI.

Prinsip tata kelola dan penyampaian sektor awam yang baik dan efisien terus menjadi elemen utama dalam melaksanakan agenda dasar pembangunan dengan berkesan. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2009) mentakrifkan tata kelola sebagai penggunaan kuasa politik, ekonomi dan pentadbiran serta pelaksanaan kawalan dalam masyarakat bagi pengurusan sumber dengan berkesan untuk pembangunan sosial dan ekonomi. Tata kelola yang baik seperti dinyatakan oleh Bank Dunia (1992) adalah berkaitan cara kuasa digunakan dalam mengurus aset ekonomi dan sosial negara yang bertujuan mencapai pembangunan mampan.

RAJAH 1. Dasar Pembangunan Strategik di Malaysia

Sumber: Jabatan Perdana Menteri dan Kementerian Kewangan Malaysia

Di Malaysia, pelbagai dasar pembangunan strategik telah digubal seperti dalam Rajah 1 yang secara amnya dipengaruhi oleh keperluan rakyat dan sektor swasta; krisis kewangan dan ekonomi; serta usaha penyelarasan dengan amalan terbaik antarabangsa. Kerajaan telah menggubal dan memperkukuh beberapa undang-undang dan garis panduan bagi setiap pelan strategik untuk meningkatkan tata kelola dalam semua dimensi dengan menetapkan peraturan, tanggungjawab dan proses yang jelas.

Kerangka Ekonomi MADANI

Kerajaan telah melancarkan aspirasi Malaysia MADANI pada 2023 dengan visi untuk membina Malaysia yang lebih baik berlandaskan enam teras iaitu keMampanan, KesejAhteraan, Daya Cipta, HormAt, KeyakiNan dan Ihsan. Aspirasi Malaysia MADANI disokong oleh kerangka Ekonomi MADANI yang terdiri daripada dua teras utama iaitu 'Menaikkan Siling' untuk mengukuhkan ekonomi dan meningkatkan kekayaan negara; dan kedua 'Menaikkan Lantai' untuk memastikan manfaat yang berkualiti dan saksama untuk semua. Pendekatan seluruh negara yang merangkumi semangat perpaduan dan tata kelola yang baik disokong oleh sistem penyampaian awam yang responsif dan bersepadu perlu dilaksanakan untuk mencapai kejayaan. Kerangka tersebut menggariskan tujuh sasaran yang perlu dicapai dalam tempoh 10 tahun akan datang seperti dalam Rajah 2.

RAJAH 2. Tujuh Sasaran Kerangka Ekonomi MADANI

Sumber: Pejabat Perdana Menteri Malaysia

Status Pencapaian Semasa Malaysia

Matlamat utama kerangka Ekonomi MADANI adalah membina Malaysia yang lebih baik dan mampan. Oleh itu, pelbagai langkah sedang dilaksanakan di bawah kerangka ini termasuk meningkatkan tata kelola, menambah baik pengurusan kewangan awam dan mengukuhkan daya saing perniagaan. Kedudukan semasa bagi sasaran yang terpilih adalah seperti berikut:

a) Perspektif Ekonomi dan Fiskal

Malaysia mencatat prestasi ekonomi yang kukuh dalam persekitaran yang mencabar dan berkembang sebanyak 5.1% pada separuh pertama 2024 berbanding 4.1% dalam tempoh yang sama pada 2023. Inflasi turut kekal terkawal mencerminkan tekanan harga dapat terus dibendung dengan berkesan. Sementara itu, Kerajaan komited untuk meneruskan langkah konsolidasi fiskal yang disokong oleh inisiatif pembaharuan fiskal dengan meluaskan asas hasil, mengoptimumkan pengurusan perbelanjaan, mengurangkan pendedahan risiko dan menambah baik tata kelola fiskal. Defisit fiskal disasarkan terus berkurang kepada 3.8% daripada KDNK pada 2025 berbanding anggaran 4.3% pada 2024 dan 5% pada 2023. Pencapaian ini menunjukkan usaha dan komitmen Kerajaan dalam pembaharuan dasar dan pengurusan ekonomi.

Dari perspektif penarafan kredit berdaulat, Malaysia dinilai pada A3 oleh Moody's, A- (S&P) dan BBB+ (Fitch) dengan tinjauan 'Stabil'. Kekuatan utama Malaysia yang dikenal pasti oleh agensi penarafan kredit termasuk kepelbagaian ekonomi, pertumbuhan yang berdaya tahan, kestabilan institusi dan kekukuhan sistem perbankan serta komposisi hutang Kerajaan berdenominasi mata wang asing yang rendah. Kedudukan penarafan semasa menunjukkan risiko kemungkiran pembayaran yang rendah seterusnya meningkatkan keyakinan pelabur terhadap negara.

World Competitiveness Ranking (WCR) oleh Institute for Management Development (IMD) telah meletakkan Malaysia di kedudukan ke-34 pada 2024. Kedudukan ini menunjukkan terdapat keperluan untuk penambahbaikan dalam beberapa bidang termasuk Kecekapan Kerajaan dan Perniagaan. Walau bagaimanapun, IMD telah mengiktiraf pelaksanaan dasar percukaian negara yang kukuh dan berkesan yang menduduki tempat ke-11 pada peringkat global dalam indikator Kecekapan Kerajaan. Kedudukan ini mencerminkan keberkesanan dasar percukaian Kerajaan seterusnya menyokong kestabilan ekonomi dan menggalakkan operasi perniagaan.

b) Tata Kelola, Akauntabiliti dan Ketelusan

Prestasi Malaysia dalam tatakelola, akauntabiliti dan ketelusan secara amnya telah diperkukuh berikutan beberapa pembaharuan dan inisiatif lain yang sedang dilaksanakan. Kedudukan Malaysia dalam Indeks Persepsi Rasuah (CPI) pada 2023 telah bertambah baik kepada tempat ke-57 daripada tempat ke-61 pada 2022 dengan skor meningkat kepada 50 daripada 47. Peningkatan ini antara lain disumbangkan oleh usaha Suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia (SPRM) dalam memerangi kes rasuah. Malaysia mencatatkan skor CPI yang lebih tinggi dalam kebanyakan negara ASEAN seperti Viet Nam (41), Thailand (35), Filipina (34) dan Indonesia (34) seperti dalam Rajah 3.

RAJAH 3. Indeks Persepsi Rasuah 2023 bagi Negara ASEAN Terpilih

Sumber: Transparency International

Pembaharuan Tata Kelola di bawah Malaysia MADANI

Kedudukan semasa Malaysia dalam daya saing global menekankan kepentingan untuk mempergiat pembaharuan tata kelola. Sehubungan itu, Jawatankuasa Khas Kabinet Tatakelola Nasional (JKKTN) yang dipengerusikan oleh YAB Perdana Menteri telah ditubuhkan untuk memantau secara menyeluruh usaha bagi memastikan ketelusan, akauntabiliti dan integriti dalam pentadbiran dan tata kelola awam. Jawatankuasa ini yang merupakan kesinambungan dan penambahbaikan kepada Jawatankuasa Khas Kabinet Mengenai Anti-Rasuah telah menetapkan sasaran untuk memastikan tindakan dilaksanakan dengan segera, berfokus dan lebih efektif dalam mengatasi ketirisan, pembaziran serta risiko rasuah, penyelewengan dan salah guna kuasa. Jawatankuasa juga berperanan sebagai platform untuk menggalakkan badan Kerajaan merangkumi badan berkanun dan entiti berkaitan Kerajaan untuk melaksanakan prinsip tata kelola yang baik termasuk keberkesanan dan kecekapan dalam organisasi dan rancangan pembangunan merentasi semua sektor.

Pada Mei 2024, Jemaah Menteri telah bersetuju dengan penubuhan Pasukan Petugas Khas Indeks Persepsi Rasuah yang dipengerusikan oleh Ketua Setiausaha Negara. Pasukan petugas khas ini telah diberikan mandat terutamanya bagi meneroka penyelesaian strategik serta menyediakan cadangan dan strategi kepada Kerajaan berkaitan usaha pembaharuan dasar, perundangan dan institusi untuk meningkatkan kedudukan Malaysia dalam CPI untuk tahun mendatang. Selain itu, kumpulan fokus telah ditubuhkan oleh pasukan petugas khas yang dianggotai oleh organisasi awam dan swasta, dewan perniagaan dan organisasi bukan kerajaan (NGO) dengan matlamat bagi memastikan strategi dan inisiatif penambahbaikan CPI berdasarkan bidang keutamaan dilaksanakan dengan berkesan. Enam bidang akan diberikan keutamaan oleh pasukan petugas khas iaitu penguatkuasaan, pengurusan dana awam, persaingan perniagaan, risiko pelaburan, perundangan dan komunikasi strategik.

Selanjutnya, kerangka Ekonomi MADANI menggunakan pendekatan seluruh negara melalui tata kelola yang baik dan sistem penyampaian perkhidmatan yang cekap untuk merealisasikan aspirasi kerangka ini. Justeru, pembaharuan struktur, sistem dan institusi perlu dipercepat melalui transformasi rangka kerja perundangan dan institusi, memperkasakan integriti dan akauntabiliti serta mengukuhkan pengurusan kewangan awam.

A) Pembaharuan Rangka Kerja Perundangan dan Institusi

1) Pembaharuan Undang-Undang

Jawatankuasa Pelaksanaan Agenda Reformasi Institusi dan Undang-Undang ditubuhkan pada April 2024 untuk menilai undang-undang semasa dan yang telah lapuk merentasi semua kementerian serta mencadangkan pembaharuan institusi untuk kelulusan Jemaah Menteri. Antara inisiatif pembaharuan yang sedang dilaksanakan adalah seperti berikut:

(i) Penubuhan Ombudsman Malaysia yang komprehensif

Pada Jun 2024, Jemaah Menteri telah bersetuju supaya Kerajaan melaksanakan libat urus yang komprehensif berhubung mekanisme dan penubuhan Ombudsman Malaysia sebagai badan tunggal dan bebas yang menguruskan aduan awam terhadap kementerian dan agensi Kerajaan. Langkah ini menggambarkan usaha Kerajaan untuk mengukuhkan tata kelola, mengurangkan birokrasi, meningkatkan semak dan imbang serta tahap kepercayaan rakyat dan komuniti perniagaan terhadap sektor awam.

(ii) Pindaan Akta Perlindungan Pemberi Maklumat 2010 [Akta 711]

Penggubalan Akta 711 bertujuan untuk memerangi rasuah dan salah laku lain dengan menggalakkan serta memudahkan pemberi maklumat membuat pendedahan kelakuan tidak wajar dalam sektor awam dan swasta, melindungi individu yang membuat pendedahan daripada sebarang kemudaratan seterusnya memastikan pendedahan ini disiasat dan diurus dengan sewajarnya. Bagi memperluas skop Akta 711, pindaan yang dicadangkan bertujuan menjelaskan lagi fungsi pihak berkuasa yang menerima dan menyiasat aduan. Pindaan ini juga akan memastikan siasatan dijalankan secara bebas.

(iii) Pengasingan Kuasa antara Peguam Negara dan Pendakwa Raya

Di Malaysia, Peguam Negara memainkan dua peranan iaitu sebagai penasihat undang-undang dan pendakwa raya kepada Kerajaan. Walau bagaimanapun, pelaksanaan peranan tersebut perlu berdasarkan kepada prinsip berkecuali untuk mengelakkan konflik kepentingan. Oleh itu, pengasingan kuasa bagi kedua-dua peranan ini menjadi antara fokus utama Kerajaan. Pelaksanaan pembaharuan ini juga memerlukan kajian yang komprehensif dan mendalam berikutan kemungkinan turut melibatkan pindaan ke atas Perlembagaan Persekutuan.

2) Pembaharuan Institusi**(i) Memperkukuh Tadbir Urus Syarikat Milik Kerajaan (SOE)**

Berdasarkan OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises, setiap entiti korporat yang diiktiraf oleh undang-undang sebagai syarikat dengan pegangan kerajaan dianggap sebagai syarikat milik kerajaan (SOE). Dari perspektif Malaysia, SOE adalah termasuk tetapi tidak terhad kepada badan berkanun, syarikat berkaitan kerajaan dan syarikat pelaburan berkaitan kerajaan. Kerajaan telah mengeluarkan beberapa garis panduan untuk memastikan pengurusan SOE yang berhemat dan berdedikasi iaitu Garis Panduan Tadbir Urus dan Ahli Lembaga Pengarah Syarikat Menteri Kewangan Diperbadankan 2024, Garis Panduan mengenai Pengurusan dan Tatakelola Badan Berkanun Persekutuan serta Arahan YAB Perdana Menteri No.1 Tahun 2023: Tatakelola Syarikat Berkepentingan Kerajaan dan Syarikat Berhad Menurut Jaminan (CLBG).

(ii) Institusi Parlimen

Kerajaan juga komited untuk memperkukuh struktur institusi Parlimen dari aspek pentadbiran dan fungsi melalui pengenalan semula Akta Perkhidmatan Parlimen yang sebelum ini dimansuhkan pada 1992. Komitmen ini mendukung prinsip pengasingan kuasa dan memberikan Parlimen autonomi yang lebih besar untuk menentukan dasar dan tata kelola. Usaha meneliti dasar dan peruntukan Undang-Undang Perkhidmatan Parlimen sedang dilaksanakan sebelum dibentangkan untuk kelulusan Jemaah Menteri.

(iii) Penubuhan Pusat Mediasi MADANI

Cadangan penubuhan Pusat Mediasi MADANI bertujuan menyediakan platform bagi membantu rakyat untuk menyelesaikan pelbagai pertikaian perundangan khususnya golongan yang kurang berkemampuan. Secara amnya, pusat ini akan memberikan fokus kepada penyelesaian pelbagai skala tuntutan dan pertikaian yang melibatkan kerjasama dengan pelbagai pihak termasuk peguam, ahli akademik dan pihak berkepentingan lain. Pusat Mediasi MADANI akan memberikan tumpuan kepada memudah cara penyelesaian pertikaian yang dihadapi rakyat dengan lancar.

B) Memperkasa Integriti dan Akauntabiliti**1) Strategi Pembanterasan Rasuah Nasional 2024 – 2028**

Strategi Pembanterasan Rasuah Nasional (NACS) 2024 – 2028 telah diperkenalkan sebagai kesinambungan kepada Pelan Antirasuah Nasional (NACP) 2019 – 2023. Pelan NACS memberikan fokus kepada strategi yang menyokong Aspirasi Nasional selari agenda Malaysia MADANI dengan visi Malaysia ke arah negara bebas rasuah dan makmur. Pelan ini juga akan melaksanakan pendekatan yang lebih komprehensif untuk membendung gejala rasuah serta memperkenalkan kerangka NACS untuk menangani isu berkaitan tatakelola, integriti dan rasuah merentasi pelbagai peringkat masyarakat yang merangkumi ahli politik, pentadbiran awam, perolehan Kerajaan, penguatkuasaan undang-undang, institusi perundangan dan kehakiman, sektor swasta serta orang awam. Antara strategi dan substrategi terpilih di bawah NACS adalah seperti dalam Rajah 4.

RAJAH 4. Kerangka Strategi Pembanterasan Rasuah Nasional

Sumber: Suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia

2) Langkah berkaitan Layanan ke atas Tahanan

Pasukan petugas khas akan ditubuhkan oleh Suruhanjaya Integriti Agensi Penguatkuasaan (EAIC) untuk melaksanakan syor terhadap kes kematian tahanan dalam lokap dan mengenal pasti cadangan langkah pencegahan berhubung aspek penambahbaikan perundangan, Prosedur Operasi Standard (SOP) dan infrastruktur. Syor tersebut akan diteliti dan dilaksanakan di bawah bidang kuasa setiap agensi penguatkuasaan untuk memastikan isu berkaitan hak asasi manusia dilindungi dengan prinsip tata kelola yang baik. Selain itu, EAIC telah mewujudkan talian aduan melalui aplikasi pesanan untuk memudahkan orang awam melaporkan salah laku anggota penguat kuasa.

C) Memperkukuh Pengurusan Kewangan Awam

1) Akta Kewangan Awam dan Tanggungjawab Fiskal 2023 [Akta 850]

Kerajaan telah memperkenalkan Akta Kewangan Awam dan Tanggungjawab Fiskal 2023 [Akta 850] yang berkuat kuasa pada 1 Januari 2024, dengan memperuntukkan tanggungjawab, akauntabiliti, tatakelola dan ketelusan Kerajaan dalam mengurus kewangan awam dan risiko fiskal. Akta ini meningkatkan tanggungjawab Menteri Kewangan kepada Parlimen dalam mengekalkan disiplin fiskal, menilai pendedahan risiko fiskal dan menyediakan laporan berkala mengenai prestasi kewangan awam. Di samping itu, Akta 850 menginstitusikan peranan Jawatankuasa Dasar Fiskal untuk memberi nasihat kepada Kerajaan mengenai pengurusan dan kemampuan fiskal.

2) Pindaan Akta Audit 1957 [Akta 62]

Pindaan Akta Audit 1957 [Akta 62] yang diluluskan oleh Parlimen pada Julai 2024 menekankan komitmen Kerajaan untuk menambah baik mekanisme semak dan imbang pengurusan dana awam melalui pemeriksaan peranan dan fungsi Jabatan Audit Negara. Pindaan ini termasuk peluasan peranan Ketua Audit Negara (KAN) antaranya untuk menjalankan audit susulan bagi memastikan pihak yang diaudit telah melaksanakan tindakan sewajarnya. Di samping itu, pindaan ini memberi kuasa kepada KAN untuk mengaudit badan lain termasuk syarikat berdaftar yang menerima jaminan kewangan daripada Kerajaan; memberi kuasa kepada KAN untuk menjejaki dana awam melalui pendekatan baharu iaitu *'Follow The Public Money Audit'*; memberi kuasa KAN untuk mengeluarkan sebarang garis panduan sekiranya perlu; dan membenarkan KAN memberikan sebarang syor dalam menangani sebarang penyelewengan yang serius untuk mengatasi penyalahgunaan wang awam.

3) Pelan Induk Kerjasama Awam Swasta 2030 (PIKAS 2030)

Pelan Induk Kerjasama Awam Swasta 2030 (PIKAS 2030) telah dilancarkan pada 9 September 2024 merupakan kesinambungan dan penambahbaikan Pelan Induk Penswastaan (1991). Pelan induk ini dirangka untuk menyediakan hala tuju yang lebih terangkum dan jelas untuk kerjasama awam swasta (PPP) sebagai usaha bagi mempercepat pertumbuhan ekonomi di samping menguruskan cabaran fiskal. Empat teras strategik digariskan bawah PIKAS 2030 iaitu menambah baik ekosistem PPP dalam membantu penyampaian perkhidmatan yang cekap, memusatkan penyelarasan untuk mengukuhkan pelaksanaan PPP, memperluas model PPP bagi mempelbagaikan projek dan menambah baik mekanisme pembiayaan PPP dalam merencanakan pelaburan mampan.

Di bawah PIKAS 2030, Kerajaan akan mengutamakan pelaksanaan projek PPP secara bidaan kompetitif melalui proses *Request for Proposal* (RfP). Proses ini akan meningkatkan persaingan, inovasi, kualiti perkhidmatan serta memberikan nilai faedah terbaik kepada Kerajaan dan rakyat. Kerangka gerbang tunggal juga akan diwujudkan untuk menambah baik dan mengukuhkan ekosistem PPP yang memerlukan penilaian projek dilaksanakan selari dengan Rancangan Malaysia lima tahun serta kedudukan dan kemampuan kewangan Kerajaan. Selain itu, Kerajaan akan memberikan tumpuan kepada pelaksanaan projek PPP yang berorientasikan pembayaran oleh pengguna selaras dengan hasrat untuk mengurangkan cabaran fiskal negara.

Kesimpulan

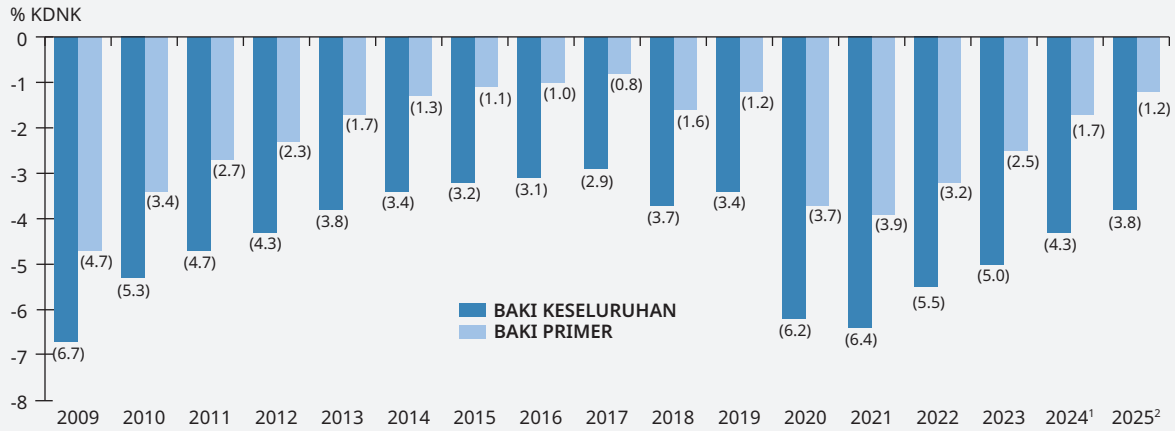
Landskap pembangunan Malaysia telah menjadi lebih dinamik serta memerlukan pembaharuan ekonomi, fiskal, tata kelola dan institusi. Usaha pembaharuan ini menuntut komitmen padu daripada pelbagai pihak berkepentingan untuk meningkatkan kepercayaan rakyat dan komuniti perniagaan melalui pengukuhan tata kelola yang baik dalam menguruskan kewangan negara, pentadbiran dan institusi awam di samping berpegang teguh kepada prinsip akauntabiliti dan integriti. Melangkah ke hadapan, aspirasi Malaysia MADANI serta kerangka Ekonomi MADANI merupakan asas dalam menyediakan hala tuju yang menyeluruh untuk mencapai sasaran utama iaitu meningkatkan kesejahteraan rakyat dan memacu Malaysia demi masa hadapan yang lebih baik.

Rujukan

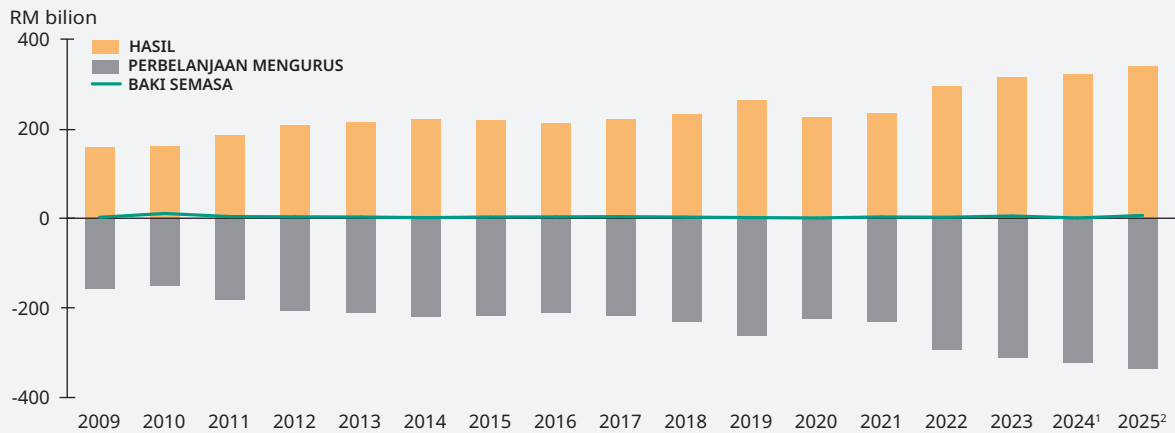
- Anwar Ibrahim (2022). *Membangun Negara MADANI – Visi dan Kerangka Reformasi*. Anwar Ibrahim
- Bank Dunia (1992). *Governance and development (English)*. <http://documents.worldbank.org/curated/en/604951468739447676/Governance-and-development>
- Bank Dunia (2021). *Malaysia's Experience with National Development Planning. Looking Back, Looking Ahead*. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099614005262236266/pdf/IDU0030be45b01bfc042740a2d20a9bc41bf1730.pdf>
- Jabatan Peguam Negara (2024). *Akta Audit (Pindaan) 2024 [Akta A1720]*. <https://lom.agc.gov.my/act-detail.php?type=amendment&act=A1720&lang=BI>
- Jabatan Perdana Menteri (2001). *Rancangan Malaysia ke-6*. <https://www.ekonomi.gov.my/ms/pembangunan-ekonomi/rancangan-pembangunan/rmk/rancangan-malaysia-keenam-rmke-6-1990-1995>
- Jabatan Perdana Menteri (2001). *Rancangan Malaysia ke-8*. <https://www.ekonomi.gov.my/ms/pembangunan-ekonomi/rancangan-pembangunan/rmk/rancangan-malaysia-kelapan-rmke-8-2001-2005>
- Jabatan Audit Negara (2024). *Kenyataan Media berkenaan Rang Undang-Undang Audit (Pindaan) 2024 Diluluskan oleh Dewan Negara*. <https://www.audit.gov.my/index.php/senarai-berita/1574-kenyataan-media-jabatan-audit-negara-6>
- Jabatan Perdana Menteri. Bahagian Hal-Ehwal Undang-Undang (BHEUU) (2024). *Kenyataan Media- Penubuhan Jawatankuasa Pelaksanaan Agenda Reformasi Institusi dan Undang-Undang*. <https://www.bheuu.gov.my/index.php/media/kenyataan-media3/3419-kenyataan-media-penubuhan-jawatankuasa-pelaksanaan-agenda-reformasi-institusi-dan-undang-undang>

- Jabatan Perdana Menteri. Unit Kerjasama Awam Swasta (UKAS) (2024). *Pelan Induk Kerjasama Awam-Swasta (PIKAS) 2030*. <https://www.ukas.gov.my/en/component/edocman/pikas-2030-2-5/viewdocument/1006?Itemid=>
- Jabatan Perdana Menteri. Unit Penyelarasan Pelaksanaan (2024). *Garis Panduan mengenai Pengurusan dan Tatakelola Badan Berkanun Persekutuan*. https://jpm.gov.my/images/surat_pekeliling/2024-SPA_BIL_5_-_GARIS_PANDUAN_MENGENAI_PENGURUSAN_DAN_TATAKELOLA_BADAN_BERKANUN_PERSEKUTUAN.pdf
- Kementerian Ekonomi (2020). *The New Economic Policy: Goals and Strategy*. <https://www.ekonomi.gov.my/sites/default/files/2020-03/chapt%201.pdf>
- Kementerian Hal Ehwal Ekonomi (2019). *Wawasan Kemakmuran Bersama 2030: Penyusunan Semula Keutamaan Pembangunan Malaysia*. <https://www.ekonomi.gov.my/sites/default/files/2020-02/Shared%20Prosperity%20Vision%202030.pdf>
- Majlis Penasihat Ekonomi Negara (2010). *New Economic Model for Malaysia Part 1*. https://www.pmo.gov.my/dokumenattached/NEM_Report_I.pdf
- Malaysia Productivity Corporation (2024). *Govt, through MPC, implementing initiatives following decline in IMD competitiveness ranking – MITI*. <https://www.mpc.gov.my/mpc-news-govt-through-mpc-implementing-initiatives-following-decline-in-imd-competitiveness-ranking#:~:text=The%20latest%20IMD%20World%20Competitiveness,spot%20out%20of%2067%20economies>.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2012). *Good Governance as a Concept, and Why This Matters for Development Policy*. <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/81039/1/688432662.pdf>
- Pejabat Perdana Menteri Malaysia (2023). *Kerangka Ekonomi MADANI: Memperkasa Rakyat*. <https://www.pmo.gov.my/ms/2023/07/ekonomi-madani-memperkasa-rakyat/>
- Suruhanjaya Integriti Agensi Penguatkuasaan. *Pemakluman Talian Whatsapp Aduan Suruhanjaya Integriti Agensi Penguatkuasaan (EAIC)*. <https://www.eaic.gov.my/phocadownloadpap/kenyataan-media/SIARAN%20MEDIA%20-%20SALURAN%20ADUAN%20BAHARU%20EAIC%201.4.2024.pdf>
- Suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia (SPRM) (2024). *Arahan Yab Perdana Menteri No. 1 Tahun 2023. Siri 1 No. 1 Tahun 2024 Gerakan Pemantapan Tatakelola Nasional: Tatakelola Syarikat Berkepentingan Kerajaan (SBK) dan Syarikat Berhad menurut Jaminan (CLBG)*. https://www.sprm.gov.my/admin/uploads_publication/arahan-yab-perdana-menteri-no-1-tahun-2023--gerakan-pemantapan-tatakelola-nasional--tatakelola-syarikat-berkepentingan-kerajaan-sbk-dan-syarikat-berhad-menurut-jaminan-clbg--my-04072024.pdf
- Suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia (SPRM) (2024). *Jawatankuasa Khas Kabinet Tatakelola Nasional (JKKTN)*. <https://bpgn.sprm.gov.my/my/jkktn/mengenai-jkktn/>
- Suruhanjaya Pencegah Rasuah Malaysia (SPRM) (2024). *Strategi Pembanterasan Rasuah Nasional (2024-2028)*. https://www.sprm.gov.my/admin/uploads_publication/strategi-pembanterasan-rasuah-nasional-2024-2028--my-31052024.pdf
- Transparency International (2024). *Indeks Persepsi Rasuah Malaysia*. <https://www.transparency.org/en/countries/malaysia>

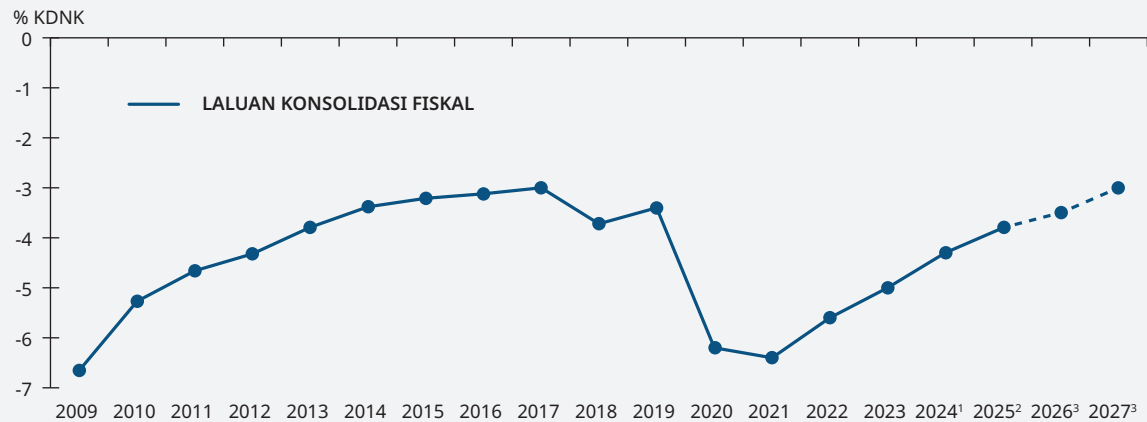
RAJAH 1.1. Baki Keseluruhan dan Primer Kerajaan Persekutuan

RAJAH 1.2. Hasil, Perbelanjaan Mengurus dan Baki Semasa Kerajaan Persekutuan

RAJAH 1.3. Baki Keseluruhan MTFF Kerajaan Persekutuan

¹ Anggaran disemak
² Anggaran belanjawan tidak termasuk langkah Belanjawan 2025
³ Unjuran
 Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia